

ТИЩЕНКО О. І.,кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу
(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого)

УДК 343.138: 340.63

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2022.2.34>**ПІДГОТОВКА ДО СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ КЛОПОТАННЯ
ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ:
ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ**

Проблематика кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру (далі – ПЗМХ) є актуальним напрямом наукового пошуку, про що свідчить значний обсяг тематичних досліджень. Втім, у підготовчому судовому розгляді клопотання про застосування ПЗМХ низка питань теоретико-прикладного характеру зберігає свою актуальність, що обумовлює подальший науковий пошук у зазначеному напрямі.

У статті розкрито дискусійне питання щодо складу суду у кримінальних провадженнях щодо застосування ПЗМХ. Незважаючи на те, що законом передбачено одноособовий судовий розгляд кримінальних проваджень щодо застосування ПЗМХ, абсолютна більшість процесуалістів відстоюють ідею колегіального судового розгляду. Проаналізовано наукові пропозиції щодо введення кримінальних проваджень щодо застосування ПЗМХ в формат колегіального розгляду. Підтримано позицію окремих науковців про те, що з метою підвищення гарантій захисту прав осіб, стосовно яких передбачається застосування ПЗМХ, таке кримінальне провадження має відбуватися у форматі одноособового судового розгляду суддею, який має відповідну спеціалізацію.

На підставі наукових доробок та матеріалів судової практики досліджено неоднозначне питання про те, у відкритому чи закритому судовому засіданні необхідно здійснювати судовий розгляд. Констатовано, що у доктрині кримінального процесу усталеною є позиція щодо необхідності проведення закритого судового розгляду у цій категорії кримінальних проваджень. Зауважено, що у сучасному правозастосуванні у більшості випадків такий судовий розгляд є відкритим.

За результатами проведеного наукового аналізу зроблено висновок про доцільність корегування практики у тому напрямі, щоб участь у судовому засіданні особи, яка страждає на психічні розлади, розглядалася як підстава для закритого судового засідання: п. 3 ч. 2 ст. 27 КПК – запобігання розголошенню відомостей, які принижують гідність особи (адже сама по собі психічна неадекватність принизлива як для особи, яка страждає на психічний розлад, так інколи й для оточуючих); п. 4 ч. 2 ст. 27 КПК – збереження лікарської таємниці (інформація, що охороняється законом) та інформації про стан здоров'я (персональні дані).

Ключові слова: закритий судовий розгляд, клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру, підготовче провадження, склад суду, ухвала суду.

Tyshchenko O. I. Preparation for the trial of a petition for the application of compulsory medical measures: issues for discussion

The issue of criminal proceedings concerning the application of compulsory medical measures (hereinafter referred to as CMM) is an important area of scientific research, as evidenced by the significant amount of case studies. However, in the preparatory trial of the petition for the application of CMM, a number of issues of theoretical and applied nature remains relevant, which leads to further scientific research in this area.

The article reveals a debatable issue regarding the composition of the court in criminal proceedings concerning the application of CMM. Despite the fact that the law provides for a one-man trial of criminal proceedings on the application of CMM, the vast majority of proceduralists support the idea of a collegial trial. Scientific proposals on the introduction of criminal proceedings for the application of CMM in the format of peer review are analyzed. The position of some scholars is supported that in order to increase the guarantees of protection of the rights of persons in respect of whom the application of CMM is envisaged, such criminal proceedings should take place in the format of a single trial by a judge with the appropriate specialization.

On the basis of scientific achievements and materials of judicial practice, the ambiguous question of whether it is necessary to carry out judicial proceedings in an open or closed court session is investigated. It is stated that the doctrine of criminal procedure has a well-established position on the need for a closed trial in this category of criminal proceedings. It is noted that in modern law enforcement in most cases such a trial is open.

Based on the results of the scientific analysis, a conclusion is made on the expediency of adjusting the practice in the direction that the participation in the court hearing of a person suffering from mental disorders is considered as a basis for a closed court hearing: paragraph 3 of Part 2 of Art. 27 of the Criminal Procedure Code – prevention of disclosure of information that degrades the dignity of a person (after all, mental inadequacy in itself is humiliating both for a person suffering from a mental disorder, and sometimes for others); paragraph 4 of Part 2 of Art. 27 of the CPC – keeping medical secrets (information protected by law) and health information (personal data).

Key words: *closed court proceedings, petition for the application of compulsory medical measures, preparatory proceedings, composition of the court, court decision.*

Вступ. У сучасній доктрині кримінального процесу дослідження проблематики кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру є актуальним напрямом наукового пошуку. Разом із тим, у підготовчому судовому розгляді клопотання про застосування ПЗМХ існує низка дискусійних питань теоретико-прикладного характеру, які вимагають подальшого наукового аналізу. Дослідженню проблем підготовчого судового розгляду у кримінальному провадженні за участі осіб, які страждають на психічні розлади, приділяли увагу у наукових працях такі вчені, як: Б. М. Дердюк [1, с. 109-116], В. Л. Кириченко [2, с. 76-77; 295-296], Д. В. Козарійчук [3, с. 130, 145-146], В. В. Печко [4, с. 124-134], Н. М. Сенченко [5, с. 153-158], А. В. Ткач [6, с. 143-146] та інші. Втім, незважаючи на вагомий доктринальний розробки, вирішення окремих питань, пов'язаних із підготовкою до судового розгляду на підставі клопотання про застосування ПЗМХ, зберігає свою актуальність.

Постановка завдання. Метою статті є висвітлення питань стосовно складу суду у кримінальних провадженнях щодо застосування ПЗМХ, здійснення судового розгляду у відкритому чи закритому судовому засіданні тощо.

Результати дослідження. *Склад суду у кримінальних провадженнях щодо застосування ПЗМХ.* Чинна редакція ст. 512 КПК передбачає одноособовий судовий розгляд кри-

мінальних проваджень щодо застосування ПЗМХ, на чому наголошується і в Листі ВССУ «Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» від 03.10.2012 р. [7, п. 1]. Недотримання цього правила призводить до скасування судових рішень як таких, що постановлені незаконним складом суду. Так, наприклад, Житомирський апеляційний суд ухвалою від 2 березня 2021 р. скасував ухвалу суду першої інстанції про повернення клопотання про застосування ПЗМХ прокурору, яка була постановлена колегіальним складом суду, зазначивши, що розгляд клопотання про застосування ПЗМХ відповідно до вимог ст. 512 КПК передбачено одноособово суддею [8]. Безумовно, апеляційний суд діяв у межах закону, разом із тим чинна регламентація щодо одноособового судового розгляду клопотання про застосування ПЗМХ підтримується лише окремими вченими (Б. М. Дердюк [1, с. 113]), у той час, як абсолютна більшість процесуалістів, у полі наукового інтересу яких перебувала проблематика кримінального провадження щодо застосування ПЗМХ, відстоюють ідею колегіального судового розгляду (М. Ш. Буфетова [9, с. 18]; В. Л. Кириченко [2, с. 136], П. О. Колмаков [10, с. 168], В. В. Печко [4, с. 127, 134], С. П. Щерба [11, с. 52] та інші). Висловлюючи власну позицію щодо зазначеного питання, зауважимо, що Законом України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо здійснення кримінального провадження в суді першої інстанції колегією суддів» від 21 липня 2020 р. було внесено зміни до ч. 2 ст. 31 КПК, ч. 4 ст. 315 КПК, відповідно до яких колегіальний судовий розгляд кримінального провадження в суді першої інстанції щодо злочинів, за вчинення яких передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк більше десяти років можливий *лише за клопотанням обвинуваченого* [12]. Нагадаємо, що попередня законодавча редакція передбачала колегіальний формат судового засідання незалежно від клопотання обвинуваченого. Метою таких законодавчих змін стало прискорення розгляду кримінальних проваджень у судах першої інстанції за рахунок зменшення кількості проваджень, розглядуваних колегіальним складом суду. При цьому в пояснювальній записці до проекту ЗУ «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо здійснення кримінального провадження в суді першої інстанції колегією суддів» від 21 липня 2020 р. зазначено, що «багато кримінальних проваджень розглядаються в судах першої інстанції протягом двох і більше років. Перш за все, це стосується кримінальних проваджень, які розглядаються в судах першої інстанції колегією суддів. Це пов'язано із збільшенням кількості таких справ, складністю узгодження графіків судових засідань між членами колегії, а в період відпусток, перерви між судовими засіданнями інколи тривають більше трьох місяців. Крім того, на сьогодні зберігається велика кількість судів, в яких правосуддя здійснює не більше трьох суддів, внаслідок чого, після розгляду будь-якого клопотання органу досудового розслідування під час досудового розслідування, в даному суді вже неможливо створити колегію суддів. Тому справи направляють до апеляційних судів з метою зміни територіальної підсудності та направлення справ на розгляд до інших судів. У подальшому значна віддаленість суду, який розглядає справу, від місця мешкання учасників кримінального провадження, призводить до низької явки у судові засідання та відкладення розгляду справи» [13].

Зважаючи на вище викладене, потребують детального аналізу наукові пропозиції стосовно введення кримінальних проваджень щодо застосування ПЗМХ в формат колегіального розгляду. Так, наприклад, П. О. Колмаков зазначає, що аналіз багаторічної судової практики та юридичної літератури доводить, що суддя одноособово не здатий об'єктивно та ефективно розглянути справу щодо призначення ПЗМХ [10, с. 168]. У свою чергу, М. Ш. Буфетова дотримується позиції про обов'язковий розгляд справ про застосування ПЗМХ колегіально у складі трьох професійних суддів, оскільки це стане процесуальною гарантією захисту законних інтересів осіб, стосовно яких ведеться провадження щодо застосування ПЗМХ, та сприятиме винесенню справедливих та обґрунтованих рішень [9, с. 18-19]. Відстоюючи ідею колегіального судового розгляду, В. Л. Кириченко її обґрунтовує тим, що ПЗМХ є не лише заходом, який обмежує свободу людини, а й медикаментозним втручанням у здоров'я людини без її згоди. Тому однією із процесуальних гарантій перебування особи у закладі

із надання психіатричної допомоги певного типу протягом необхідного й достатнього терміну для вилікування є розгляд клопотання про застосування ПЗМХ у складі колегії суддів [2, с. 136]. У свою чергу, А. В. Ткач обґрунтовує можливість колегіального судового розгляду у складі трьох суддів у разі вчинення суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки особливо тяжкого злочину за наявності відповідного клопотання захисника та/або законного представника фізичної особи, відносно якої вирішується питання про застосування ПЗМХ (за аналогією з розглядом кримінальних проваджень відповідної категорії в загальному порядку) [6, с. 159, 177].

Виходячи з наведеної аргументації вчених, колегіальний судовий розгляд дозволить підвищити гарантії захисту прав осіб, стосовно яких передбачається застосування ПЗМХ. Зауважимо, що, з *одного боку*, колегіальний судовий розгляд є універсальним інструментом підвищення об'єктивності правосуддя, тому вимогу колегіальності можна б було поширити і на провадження щодо застосування ПЗМХ. З *іншого боку*, ефективність судового розгляду не завжди потрібно оцінювати залежно від кількісного складу суду – з однаковою ретельністю кримінальне провадження має розглядатися і одноособово суддею, і колегіально судом. Тому, на наш погляд, є сенс розглянути це питання з іншого ракурсу. Так, кримінальне провадження щодо застосування ПЗМХ є особливим порядком провадження, специфіка якого спонукала С. П. Щербу до висловлення ідеї щодо введення спеціалізації суддів як умови підвищення якості та ефективності судочинства у цій категорії кримінальних проваджень [11, с. 52]. Поділяючи висловлену С.П. Щербою точку зору, зазначимо, що неодноразовий розгляд кримінальних проваджень щодо застосування ПЗМХ здатний сформулювати певний рівень правосвідомості судді, необхідний для кращого розуміння ним специфіки цих проваджень, насамперед, щодо допиту особи, стосовно якої розглядається клопотання про застосування ПЗМХ, оцінки висновку психіатричної експертизи, категорії неосудності, видів ПЗМХ та їх визначення щодо конкретної особи з урахуванням обставин кримінального провадження, постановлення ухвали про застосування ПЗМХ тощо. Отже, з метою підвищення гарантій захисту прав осіб, стосовно яких передбачається застосування ПЗМХ, вважаємо, що таке кримінальне провадження має відбуватися у форматі одноособового судового розгляду суддею, який має відповідну спеціалізацію.

Здійснення судового розгляду кримінального провадження щодо застосування ПЗМХ у відкритому чи закритому судовому засіданні. Відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 315 КПК під час підготовчого провадження суддя з'ясовує, у відкритому чи закритому судовому засіданні необхідно здійснювати судовий розгляд. Тобто, «у підготовчому провадженні суд має вирішити межі реалізації засади гласності та відкритості судового розгляду, значення якої науковці вбачають у відкритості судочинства, наданні всім громадянам права безпосередньо знайомитися у доступній формі з його ходом та результатами» [14, с. 82]. У сучасному правозастосуванні при вирішенні питання щодо формату проведення судового розгляду у кримінальному провадженні щодо ПЗМХ орієнтиром слугує ст. 27 КПК, яка не містить чіткого правила про можливість закритого судового розгляду у цій категорії кримінальних проваджень. Тому на практиці у більшості випадків такий судовий розгляд є відкритим [15; 16; 17]. Так, судді не вбачають у ст. 27 КПК підстав для закритого судового розгляду, зазначаючи в ухвалях про призначення судового розгляду наступну аргументацію: «відповідно до ст. 27 КПК України кримінальне провадження не потребує закритого судового засідання і може розглядатися у відкритому судовому засіданні» [16]; «підстав, передбачених ч. 2 ст. 27 КПК України, для розгляду клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру у закритому судовому засіданні судом не встановлено, відповідних клопотань не надходило» [17]; «судовий розгляд з урахуванням принципу гласності та відкритості судового провадження необхідно проводити відкрито, обмеження щодо цього, передбачені ч. 2 ст. 27 КПК України, відсутні» [18] тощо. Поряд із цим, у доктрині кримінального процесу вже усталеною є позиція щодо необхідності проведення закритого судового розгляду у цій категорії кримінальних проваджень. Зазначену ідею підтримували такі процесуалісти, як О. С. Артеменко [19, с. 146], М. Ш. Буфетова [9, с. 19], Б. М. Дердюк

[1, с. 122-123], Д. В. Козарійчук [2, с. 149], П. О. Колмаков [10, с. 169], Т. О. Ламбуцька [20, с. 120-121], В. В. Навроцька [21, с. 183], Н. М. Сенченко [5, с. 166; 22, с. 173], А. В. Ткач [6, с. 158], С. Л. Шаренко [23, с. 116] та інші. Втім окремі вчені відстоюють ідею відкритого судового розгляду кримінальних проваджень щодо застосування ПЗМХ (В. В. Король [24, с. 5, 8]). Отже, в абсолютній більшості наукових робіт, присвячених проблематиці кримінального провадження щодо застосування ПЗМХ, наголошується на доцільності закритого судового розгляду, проте з варіативною аргументацією. Так, О. Ю. Коптяєв пропонує вирішувати питання щодо гласності судового розгляду виходячи із психічного стану особи: якщо психічний розлад перешкоджає розгляду справи в умовах гласності, то з метою недопущення погіршення психічного стану особи судовий розгляд має бути закритим. Якщо особа, яка страждає на психічний розлад, не здатна брати участь у судовому розгляді, то має бути забезпечена гласність з урахуванням вимог закону [25, с. 22]. Відстоюючи ідею закритого судового розгляду, М. Ш. Буфетова акцентує увагу на важливості захисту психіки учасника судового розгляду від негативного впливу з боку присутніх у залі та упередження випадків негативної поведінки особи у присутності сторонніх осіб, у силу наявності у психопатичних особистостей комплексу емоційних, вольових, інтелектуальних особливостей [9, с. 19]. Н. М. Сенченко зазначає, що «провадження щодо застосування ПЗМХ доцільніше розглядати повністю або в частині у закритому судовому засіданні, оскільки відповідно до ст. 6 ЗУ «Про психіатричну допомогу» відомості про наявність у особи психічного розладу, факт звернення за психіатричною допомогою та лікування у психіатричному закладі є конфіденційною інформацією, яка охороняється законом, а відповідно не може бути розголошена. Повне або в частині закриті судові засідання щодо застосування ПЗМХ необхідно проводити за клопотанням сторін кримінального провадження, потерпілого, його представника, законного представника» [5, с. 166]. На думку Б. М. Дердюка закритий судовий розгляд справ про злочини осіб, які страждають психічними розладами, «у внутрішньому аспекті захистить психіку такої особи від негативного впливу з боку присутніх у залі осіб; виключить випадки негативної чи неконтрольованої поведінки, спричиненої наявністю комплексу емоційних та інтелектуальних особливостей такої особи. Із зовнішнього боку буде гарантією збереження і дотримання визначених Конституцією України та міжнародними нормативно-правовими актами цінностей: честі та гідності людини, конфіденційності відомостей про стан її здоров'я; а у випадку видужання такої особи сприятиме її подальшій соціальній адаптації до проживання у суспільстві (наприклад, пошук певної роботи, перебування на відповідній посаді тощо)» [1, с. 123].

Підтримуючи ідею закритого судового засідання у цій категорії кримінальних правопорушень, слід зауважити наступне. На рівні міжнародних стандартів визначено, що у будь-якому рішенні про відкритий чи закритий судовий розгляд повинні бути найбільш повно враховані власні побажання пацієнта, необхідність поважати особисту сферу пацієнта та інших осіб, необхідність запобігти спричиненню серйозної шкоди здоров'ю пацієнта або уникнути загрози для безпеки інших (п. 7 принципу 18 Резолюції 46/119 «Захист осіб з психічними захворюваннями та поліпшення психіатричної допомоги») [26]. Водночас сучасна судова практика відкритих слухань таких кримінальних проваджень обумовлена відсутністю чіткого нормативного припису щодо можливості проведення закритого судового розгляду у провадженні за участі осіб, які страждають на психічні розлади. Втім заради справедливості нагадаємо, що законодавець відніс до дискреційних повноважень суду прийняття рішення про судовий розгляд у закритому режимі, якщо здійснення провадження у відкритому судовому засіданні може призвести до розголошення таємниці, що охороняється законом (п. 4 ч. 2 ст. 27 КПК). У свою чергу, ст. 6 ЗУ «Про психіатричну допомогу» передбачає конфіденційність відомостей про стан психічного здоров'я особи та надання психіатричної допомоги. Тобто, йдеться про лікарську таємницю, яка охороняється законом, що дозволяє віднести її до випадків, передбачених п. 4 ч. 2 ст. 27 КПК. Відповідно, суд може прийняти рішення про здійснення кримінального провадження щодо застосування ПЗМХ у закритому судовому засіданні впродовж усього судового провадження або його окремої

частини. Незважаючи на реалістичність такої логіки міркувань, поширеною є вище наведена усталена аргументація суддів про те, що відповідно до вимог ч. 2 ст. 27 КПК випадку для закритого судового розгляду не встановлено.

Крім того, зазначимо, що підставою для закритого судового розгляду кримінального провадження за участі осіб, які страждають на психічні розлади, є не лише необхідність запобігти розголошенню лікарської таємниці. Ілюстративним прикладом необхідності проведення закритого судового засідання є розгляд слідчим суддею клопотання про застосування запобіжного заходу щодо Тетяни П., яка підозрювалася у нанесенні 48 ножових поранень доньці. Оскільки судовий розгляд був відкритим, у ньому були присутні журналісти, завдяки яким і з'явився фрагмент відеозапису судового засідання у мережі інтернет. Його перегляд засвідчує агресивне ставлення підозрюваної як до судового процесу загалом, так і журналістів, які намагалися почути від неї власну версію жажливої події. При цьому посилення журналістів на право перебувати у залі суду супроводжувалися нецензурними висловлюваннями підозрюваної, яка стоїть в оголеному вигляді, прикрита закривавленим простирадлом, та висловлює неадекватні думки [27]. Незважаючи на те, що йдеться про судово-контрольне провадження, демонстрування цього прикладу у контексті підготовчого судового засідання є релевантним, адже вказує на існування окремої підстави для проведення закритого судового розгляду – необхідності запобігти розголошенню обставин, які принижують гідність особи (п. 3 ч. 2 ст. 27 КПК). На наш погляд, публічна демонстрація вищеописаної поведінки особи межує із приниженням її честі та гідності. Так, у рішенні по справі «Ходорковський і Лебедєв проти Російської Федерації» від 25 липня 2013 р. ЄСПЛ зазначив наступне: «Громадськість спостерігала заявників в залі судових засідань в ... металевій клітці ... Постійно були присутні повністю озброєні охоронці в масках-капюшонах ... засідання транслювалося в прямому ефірі ... Такі жорсткі та агресивні атрибути судового розгляду могли змусити звичайного спостерігача зробити висновок про те, що перед судом постали "особливо небезпечні злочинці". На додаток до підриву принципу презумпції невинуватості оспорюване звернення в судовому засіданні принижувало заявників. Суд над заявником висвітлювався багатьма національними та міжнародними засобами масової інформації, тому заявник постійно поставав перед широкою громадськістю в такій обстановці. Суд погоджується із заявником у тому, що перебування в такому вигляді перед публікою принижувало його в його власних очах, якщо не в очах публіки, і викликало у нього почуття неповноцінності» [28, п. 485]. Отже, публічна демонстрація може підсилювати приниження честі і гідності особи. При цьому слід зауважити на відсутності у законі визначення понять честі і гідності, що певною мірою компенсується визначенням, наданим постановою Пленуму ВСУ «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи» від 27 лютого 2009 р. – «під гідністю слід розуміти визнання цінності кожної фізичної особи як унікальної біопсихосоціальної цінності, а з честю пов'язується позитивна соціальна оцінка особи в очах оточуючих, яка ґрунтується на відповідності її діянь (поведінки) загальноприйнятим уявленням про добро і зло...» [29, п. 4]. Виникнення «функціонування» почуття гідності, рівно як і можливість його приниження, нерозривно пов'язані із існуванням особи в соціумі. Не випадково, здійснюючи спробу інтерпретації поняття честі та гідності людини, Пленум ВСУ підкреслював зв'язок цих категорій саме із «оцінкою особи в очах оточуючих» [30, с. 52-53]. У цьому контексті зазначимо, що психічна неадекватність особи негативно оцінюється суспільством. Тому сьогодні особливу увагу приділено дослідженню феномену стигматизації осіб, які страждають на психічні розлади [31], та їх дискримінації [32, с. 42-46]. У Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні за період до 2030 року також зауважено на високому рівні сегрегації та стигматизації осіб, що мають психічні розлади [33, абз. 4]. Таким чином, особа, яка страждає на психічні розлади, негативно оцінюється у соціумі, тому участь сторонніх осіб у залі судового засідання принижує її честь і гідність. При цьому йдеться не лише про особу, стосовно якої передбачається застосування ПЗМХ, але й про інших учасників кримінального провадження – потерпілого, цивільного позивача або свідка.

Висновки. Проведене дослідження дискусійних питань підготовчого провадження щодо розгляду клопотання про застосування ПЗМХ свідчить про доцільність корегування практики таким чином, щоб участь у судовому засіданні особи, яка страждає на психічні розлади, розглядалася як підстава для закритого судового засідання: п. 3 ч. 2 ст. 27 КПК – запобігання розголошенню відомостей, які принижують гідність особи (сама по собі психічна неадекватність принизлива як для особи, яка страждає на психічний розлад, так інколи й для оточуючих – як у вищенаведеному випадку); п. 4 ч. 2 ст. 27 КПК – збереження лікарської таємниці (інформація, що охороняється законом) та інформації про стан здоров'я (персональні дані). Крім того, з метою підвищення гарантій захисту прав осіб, стосовно яких передбачається застосування ПЗМХ, вважаємо, що таке кримінальне провадження має відбуватися у форматі одноособового судового розгляду суддею, який має відповідну спеціалізацію.

Список використаних джерел:

1. Дердюк Б. М. Провадження щодо неосудних і обмежено осудних осіб в судах першої інстанції : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2012. 195 с.
2. Кириченко В. Л. Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру : дис. ... д-ра філософії: 081 Право / Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2020. 314 с.
3. Козарійчук Д. В. Забезпечення прав особи у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна академія управління персоналом». Київ, 2021. 211 с.
4. Печко В. В. Інститут застосування примусових заходів медичного характеру у кримінальному процесі України : дис. ... д-ра філософії: 081 Право / Донецький держ. ун-т внутр. справ. Маріуполь, 2021. 207 с.
5. Сенченко Н. М. Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2013. 224 с.
6. Ткач А. В. Процесуальна діяльність прокурора у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Нац. академія внутр. справ. Київ, 2021. 264 с.
7. Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України : лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 03.10.2012р. № 223-1430/0/4-12 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1430740-12#Text>
8. Ухвала Житомирського апеляційного суду від 2 березня 2021 р. у справі № 285/1934/16-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95397711>
9. Буфетова М. Ш. Производство о применении принудительных мер медицинского характера : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Байкальский гос. ун-т экономики и права. Иркутск. 2004. 22 с.
10. Колмаков П. А. Проблемы правового регулирования принудительных мер медицинского характера : монография. Сыктывкар: Сыктывкарский ун-т, 2001. 187 с.
11. Щерба С. П. Теоретические основы и особенности уголовного судопроизводства по делам лиц, страдающих физическими или психическими недостатками : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09 / Всесоюзный научно-исследовательский институт проблем укрепления законности и правопорядка при Прокуратуре СССР. Москва, 1990. 59 с.
12. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо здійснення кримінального провадження в суді першої інстанції колегією суддів: Закон України від 21 липня 2020 р. № 817-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/817-20#n6>
13. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо здійснення кримінального провадження в

суді першої інстанції колегією суддів» від 15.11.2019 р. № 2456. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67420

14. Бабаєва О. В. Підготовче провадження у системі стадій кримінального процесу України : монографія. Харків : Право, 2020. 272 с.

15. Ухвала Зміївського районного суду Харківської області від 10 січня 2022 р. у справі № 621/4230/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102472754>

16. Ухвала Новоград-Волинського міськрайонного суду Житомирської області від 22 квітня 2021 р. у справі № 285/1934/16-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96477649>

17. Ухвала Широківського районного суду Дніпропетровської області від 01 червня 2021 р. у справі № 197/310/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97308791>

18. Ухвала Фрунзенського районного суду м. Харкова від 20 серпня 2021 р. у справі № 645/5431/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99127288>

19. Артеменко О. С. Доказування у кримінальних провадженнях про діяння неосудних осіб : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Нац. академія внутр. справ. Київ, 2015. 219 с.

20. Ламбуцька Т. О. Процесуальний статус головуючого в судовому засіданні в Україні : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Нац. академія внутр. справ. Київ, 2021. 234 с.

21. Навроцька В. В. Закритий судовий розгляд як гарантія нерозголошення охоронюваних законом таємниць. *Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка*. 2020. Вип. 4 (92). С. 176-188.

22. Сенченко Н. М. Поняття та особливості процесуального статусу осіб, стосовно яких передбачається застосування примусових заходів медичного характеру. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 6. Том 1. С. 171-175.

23. Шаренко С. Л. Кримінально-процесуальні проблеми застосування примусових заходів медичного характеру : монографія. Харків: Право, 2002. 208 с.

24. Король В. В. Засада гласності та її обмеження в кримінальному судочинстві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2002. 16 с.

25. Коптяєв А. Ю. Производство о применении принудительных мер медицинского характера : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Тюменский юрид. институт МВД России. Тюмень, 2010. 23 с.

26. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Принципи захисту осіб з психічними захворюваннями та поліпшення психіатричної допомоги» 46/119 від 18.02.1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_905#Text

27. Не лізьте, чужа сім'я – загадка! У суді зняли жінку, яка відрізала голову доньці. URL: <https://fakty.com.ua/ua/proisshestvija/20200430-ne-lizte-chuzha-sim-ya-zagadka-u-sudiznyaly-zhinku-yaka-vidrizala-golovu-dontsi/>

28. Case of Khodorkovskiy and Lebedev v. Russia (Applications nos. 11082/06 and 13772/05) Judgment, Strasbourg, 25 July 2013. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-122697>

29. Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи: постанова Пленуму ВСУ від 27 лютого 2009 р. № 1. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_001700-09#Text

30. Варченко О. О. Забезпечення поваги до людської гідності в кримінальному провадженні : дис. ... д-ра філософії: 081 «Право» / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2021. 284 с.

31. Мединська Ю., Гривул Р. Психологічна інтерпретація феномену стигматизації осіб, котрі страждають на психічні розлади. URL: <https://psy.lviv.ua/stigmatization/>

32. Аналіз законодавства й політики у сфері психічного здоров'я в Україні. Психічне здоров'я для України. Україно-швейцарський проєкт. МН4U. URL: <https://www.mh4u.in.ua/wp-content/uploads/2021/01/mh4u-mh-law-analysis-report-21122020-with-annexes.pdf>

33. Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні за період до 2030 року: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1018-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1018-2017-%D1%80#Text>

